

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

Bedömarutlåtande för utbildningen i Antikens kultur och samhällsliv vid Humanistiska fakulteten

2024-01-22

Kort bakgrund

Bedömargruppen (se nedan) har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling utvärdera Antikens kultur och samhällsliv vid Humanistiska fakulteten.

Den 17 oktober 2023 genomfördes ett upptaktsmöte där fakulteten informerade om Göteborgs universitets kvalitetsarbete och Humanistiska fakultetens utbildningsuppdrag. Dessutom bestämdes dag för platsbesöket. Inför upptaktsmötet lämnade fakulteten och institutionen ett antal dokument till bedömargruppen (bilaga 1). Platsbesöket genomfördes den 29 november 2023 (program för platsbesök, se bilaga 2). Bedömargruppen har därefter med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer via mail gemensamt utarbetat sitt bedömarutlåtande.

Följande personer har ingått i bedömargruppen

- Lars Karlsson, professor em., Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet (ordf).
- Jesper Carlsen, professor em., Institut for Sprog, Kultur och Kommunikation, Syddansk Universitet.

Utbildningens främsta styrkor och svagheter samt bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Utbildningen inom Antikens kultur och samhällsliv vid Göteborgs universitet håller hög kvalitet. Utbildningen står sig mycket väl nationellt. Introduceringen av kurser på engelska öppnar även ämnet för universitetets internationella studenter. Lärarkollegiet uppvisar en hög vetenskaplig och pedagogisk kompetens och skicklighet. Lärarna har en mycket bred forskningsbakgrund och stor vetenskaplig kompetens och kan på detta sätt undervisa inom sina specialområden, vilket ger goda förutsättningar för forskningsanknytning i undervisningen. En styrka som särskilt bör framhållas är ämnets välförsedda Antikmuseum, vilket används på alla nivåer i utbildningen. Vidare skall framhållas den undervisning som sker på plats i medelhavsområdet, med arkeologiska fältkurser och en temakurs anordnad vid Svenska Institutet i Rom. Antikämnet inkluderar i Institutionen för historiska studier fungerar fint och bedömargruppens intryck från platsbesöket var att samarbetet med de andra ämnena och institutionsledningen sker på ett mycket tillfredsställande sätt med flera möjligheter till möten och utbyte av idéer inom ledningsgruppen, institutionsråd, Grundutbildningsberedningen och det egna ämneskollegiet.

1. De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Utbildningen motsvarar högskoleförordningens examensmål med god marginal. Ämnet eftersträvar att erbjuda varierade undervisningsmetoder och examensformer. Här förekommer övningar i både muntlig och skriftlig framställan, både i grupp och enskilt, liksom salstentamen och hemtenta. Examinering och uppgifter och interpretationsövningar genomförs också vid exkursioner till museer i Köpenhamn, såsom Ny Carlsberg Glyptotek och Thorvaldsens museum. Laborativa övningar genomförs i institutionens Antikmuseum, där studenterna får öva på olika typer av källmaterial: arkeologiskt, epigrafiskt och ikonografiskt. Självvärderingen visar att lärarna tänkt på och arbetat med att tydliggöra progressionen inom utbildningen från grundkurs till avancerad nivå. Progressionen inom universitetsutbildningar får ibland kritik av utvärderare men här syns klart att man arbetat med detta, till exempel så ökar inslaget av självständigt arbete för varje nivå. Antikämnet presenterar på ett kompletterande sätt kurser i antikens historia och konst, fältarkeologi, inkluderande naturvetenskapliga metoder, samt antikreception. Institutionen uppmanar studenterna att söka de båda arkeologiska kurserna vid svenska instituten in Rom och Athen. I linje med högskoleförordningens examensmål uttrycks i självvärderingen att det genomgående i utbildningen finns ”en strävan att förmedla ett källkritiskt förhållningssätt till såväl det antika källmaterialet som modern forskning samt att träna studenterna i att reflektera över deras egen inlärningsprocess och kunskapsinhämtning”.

2. Undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Vid vårt möte med studenter och lärare framkom mycket tydligt att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum. En viktig del i detta är undervisningens återkommande användande av Antikmuseet. Där finns arkeologiskt material från antikens olika perioder och där kan studenterna på ett handfast sätt känna på och karakterisera främst keramik, men också mynt och inskrifter. Det är viktigt att studenterna får en djupare en förståelse för antikens keramik, eftersom den kan datera en arkeologisk kontext på cirka 25 år när. Inom antikstudiet är ofta keramiken bättre som dateringsmaterial än dyra C14-undersökningar. Progressionstudenterna på campus efterlyste flera kurser på campus på grundnivå samt flera undervisningstimmar per vecka. Inom distansundervisningen vinnligger sig lärarna om att hitta litteratur som finns tillgänglig digitalt efter diskussioner med universitetsbiblioteket. Distansstudenterna poängterade speciellt detta och visade stor uppskattning för detta lärarnas förarbete. Vid våra möten med studenterna vittnade de om att alla lärarna är mycket engagerade och hjälpsamma. För att assistera studenter på avancerad nivå att samla ihop högskolepoäng till en examen finns två tematiska läskurser om 7,5 hp som kan läggas till vid behov. Vid mötet med ämneslärare, prefekt och viceprefekt tog bedömargruppen upp möjligheten till praktik på avancerad nivå. Man kan tänka sig både 7,5 och 15 hp, där studenten själv söker upp en arbetsplats, kontaktar en handledare där som sedan också godkänns av institutionen. Studenten skriver därefter en rapport om sin praktiktid. Arkeologiskt fältarbete i Medelhavsområdet, som studenten själv letat upp och blivit accepterad att delta i, kan således också räknas som praktik.

Bedömargruppen tog även upp en diskussion om programformens för- och nackdelar. Studenterna på grundnivå uttryckte att ett program kan vara en trygghet när man kommer från en mindre ort ute i landet och inte vet hur universitetssystemet fungerar. Att välja ett färdigt program kan då vara enklare. Samtidigt ansåg de att det är större frihet om de själva kan välja olika kurser utan att bindas till ett visst programinnehåll. Studenterna på avancerad nivå ansåg att visst skulle ett program kunna hålla ihop gruppen under utbildningen, men även här föredrog de det friare systemet med enskilda kurser, trots att deras väg genom den avancerade nivån blir då mera isolerad. Båda grupperna ansåg också att studentantalet var för begränsat för programkonceptet.

3. Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Antikundervisningen vid Göteborgs universitet har en mycket lång tradition. Att undervisningen vilar på vetenskaplig grund visas av lärarnas vetenskapliga produktion, som på olika sätt befinner sig vid antikämnets forskningsfront. Avdelningens forskningsprofil har ytterligare förstärkts med tre nyanställda lärare. Den vetenskapliga grunden stärks också av lärarnas erfarenhet av arkeologiskt fältarbete och studenternas möjlighet att delta i dessa. Studenternas önskan om möjlighet till fältarkeologi i medelhavsområdet tillgodoses på ett mycket berömvärd sätt, vilket tyvärr inte sker vid andra universitet. Att institutionen leder ett projekt med utgrävningar i Vulci skall verkligen lyftas fram som en styrka, liksom genomförandet av en kurs om etruskerna, vilken förlades till Svenska Institutet i Rom. En av lärarna leder dessutom utgrävningar i

en grekisk koloni på Sicilien. När det gäller beprövad erfarenhet så är Göteborgs antikavdelning Sveriges mest aktiva inom distansundervisningen med en erfarenhet sedan 1980-talet. Denna undervisning med olika specialkurser visar ytterligare på lärarnas kompetens och intresse för att ge kurser relaterade till antikforskningens senaste rön. Arbetet med det självständiga arbetet på fördjupningskursen påbörjas tidigt och uppsatsämnena ges i anslutning till den tematiska läskursen. Detta görs för att möjliggöra för studenterna att bli färdiga med uppsatsen på 10 veckor. I metod- och teorikursen får studenterna arbeta med en bibliografi till sin uppsats, vilken sedan diskuteras i seminarieform. Vidare presenterar flera av ämnets lärare exempel på de teorier och metoder som de använt i sin egen forskning. Bedömargruppen anser att detta upplägg av fördjupningskursen är väl genomtänkt och har visat sig ge en god genomströmning. Studenterna gillade detta upplägg.

4. Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

Alla undervisande lärare har genomgått högskolepedagogisk utbildning enligt Självvärderingen. Lärarnas akademiska bakgrund och erfarenhet är av högsta kvalitet. Lärarnas akademiska specialområden har på ett mycket framgångsrikt sätt kombinerats till att ge Göteborgsavdelningen en fin vetenskaplig helhet, med expertis inom bronsåldern, arkitekturen, den grekiska kolonisationen, etruskerna, textilkonst, romersk politisk kultur och ritualer samt familje- och genderfrågor. Antalet lärare är optimalt och garanterar utbildningens höga kvalitet.

5. Utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

Studiet av antiken är kanske inte direkt användbart på arbetsmarknaden. Detta syns inte minst på det lägre söktryck som kan spåras inom kurser på högre nivå, främst masterutbildningen inom antikämnet i hela Sverige. Flera kurser inom ämnet kan dock ses som inlägg i samhällsfrågor, såsom ”På teatern i Athen”, ”Romerska stadsmiljöer” och inte minst ”The Lost Republic: Crisis and Continuity in the Late Roman Republic (146-46 BC) eller ”Senantiken – romarrikets nedgång och fall?”. Intresset för antiken är stort och Göteborgsavdelningens distanskurser fyller här ett viktigt hållrum och är en styrka för ämnet. Detta märks inte minst på antagningssiffrorna till kursen om antik arkitektur, med över 900 sökande. Säkerligen reflekterar detta intresse samtidigt diskussioner för och emot klassisk arkitektur. Intresset för demokratifrågor är också stort ute i samhället och här har antikämnet en viktig roll att fylla, då argument både för och emot demokrati redan diskuterades i 400-talets Athen f.Kr. Distanskurserna gör det möjligt för dagens digitaliserade studenter att ta del av antikens stora kunskapsmassa. Vår träff med distansstudenterna visade att många av dem var ungdomar. Göteborgsinstitutionen är den enda av landets utbildningar i Antikens kultur och samhällsliv som genomför hela

grundnivån på distans. En styrka visas också av samarbetet inom institutionen där antikännets lärare undervisar även inom historieämnet, där ett lärarprogram ges. Inom huvudämnet Kulturarvsstudier kan studenterna välja Antikens kultur och samhällsliv som profilämne. Slutligen ges kursen ”Nya perspektiv på antiken”, som inriktar sig mot lärare som önskar fördjupa sina kunskaper på området, speciellt viktigt då antiken fått vara kvar inom historieundervisningen i grundskolan.

6. Studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Studenter på progressionskurserna fyller i självvärderingar som sedan bearbetas till en kursrapport och publiceras digitalt. Studenterna uttryckte vid våra möten att de var mycket nöjda med sitt inflytande på utbildningen och nämnde speciellt att deras önskemål om en kurs om 400-talets Grekland ledde till att en sådan kurs gavs på C-nivå följande läsår. Kursernas genomförande och uppföljning diskuteras regelbundet på institutionsnivå inom Grundutbildningsberedningen, där studentrepresentanter ingår.

7. En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Göteborgs universitets satsning på den ny- och ombyggda Humanisten är mycket berömvärd och en styrka för humanioras forskningsfält. En styrka är att den nyligen skapade Institutionen för Historiska studier befinner sig med lärarrum och institutionsbibliotek samt Antikmuseum inom en samlad del av de nya lokalerna. Undervisningslokalerna är av högsta kvalitet, ljusa och välkomnande med förinstallerad utrustning för digital bildvisning samt mikrofoner för seminariediskussioner. Studenterna har med sina nyckelkort inte tillträde till lärarrummen, vilket kan ses som en nackdel, då det informella mötet mellan student och lärare i korridoren kan vara mycket givande för både lärare och student. Studenterna berömde flera gånger universitetsbiblioteket, som mycket effektivt handleder och assisterar studenterna i sitt sökande efter kursböcker eller litteratur för uppsatsämnen. De klagade dock på prisnivån i kaféet och restaurangen.

8. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

För att få ett brett och omväxlande kursutbud diskuteras kursernas innehåll och upplägg kontinuerligt inom ämneskollegiet, baserat på både studenternas kursvärderingar och lärartillgången. Kursernas genomförande och uppföljning diskuteras regelbundet inom ämneskollegiet men också på institutionsnivå inom Grundutbildningsberedningen, där studierektorer, studievägledare och studenter ingår. En styrka är att representanter för

institutionens fyra huvudområden finns med i dessa grupper. Översynen av kurslitteraturen genomförs genom att lärarna träffas i slutet av varje läsår. En workshop med hela personalen organiserades under hösten för att diskutera institutionsgemensamma problem och frågor. Detta är ett bra initiativ och bedömargruppen förordar sådana ”institutionsdagar” där nya pedagogiska metoder kan presenteras och prefekten informera om läget på institutionen samt eventuellt presentera nya lärare och forskare med en gemensam måltid på kvällen. Med institutionsledningen tog bedömargruppen också upp konceptet med ett treårigt program gemensamt för hela institutionen, såsom skett i Uppsala. Här har man lagt till ett grundår, gemensamt för alla studenter, där man tvärvetenskapligt studerar ämnen som religion, landskap, språk och litteratur, arkeologiska metoder osv. Under andra året går studenterna in på sina huvudämnen, såsom Antikens kultur och samhällsliv, arkeologi osv. Sammansättningen av universitetsämnena vid Historiska institutionen i Göteborg ser annorlunda ut och det kan vara svårt att på detta sätt likrikta ett basår, gemensamt för alla institutionens studenter. Dock ger ett gemensamt grundutbildningsprogram en fin samhörighetskänsla till institutionens lärare och studenter.

9. Övriga synpunkter från bedömargruppen

Institutionen är stor men fungerar väl med de fyra huvudområdena, arkeologi, antikens kultur och samhällsliv, historia och kulturarvsstudier. En historiker är för tillfället prefekt, liksom även viceprefekten med ansvar för utbildningsfrågor (båda män). Det är viktigt, vilket också sker, att lärare från de olika ämnena deltar och undervisar i de andra ämnena på institutionen för ökad kollegialitet och sammanhållning inom institutionen, samt att lärare från de olika ämnena får ledningsbefattningar.

De fem främsta styrkorna vid Antikens kultur och samhällsliv vid Göteborgs universitet är lärarnas höga forskningskompetens och sammansättning, de förnämliga lokalerna, utnyttjandet av Antikmuseet och studenternas möjlighet till fältarbete i medelhavsområdet samt det goda samarbetet med de övriga ämnena på institutionen. Studenterna som vi mötte på platsbesöket var mycket nöjda med utbildningen.

Underlag till bedömargruppen

Bilaga 1

Program platsbesök, den 29/11 2023

Bilaga 2

Bilaga 1

 Namn ▾	Ändrat ▾	Ändrades av ▾	Filstorlek ▾	Delning	Aktivitet
 Antikens kultur och samhällsliv	den 20 december 2...	Kristian Göransson	5 objekt	 Delad	
 Institutionsgemensam dokumentation	den 20 december 2...	Lars Nyström	7 objekt	 Delad	

 Namn ▾	Ändrat ▾	Ändrades av ▾	Filstorlek ▾	Delning	Aktivitet
 A. Arbets- och delegationsordning	den 20 december 2...	Lars Nyström	2 objekt	 Delad	
 B. Grundutbildningsberedningen, GRU	den 20 december 2...	Lars Nyström	2 objekt	 Delad	
 C. Tidigare externa utvärderingar	den 20 december 2...	Lars Nyström	2 objekt	 Delad	
 D. Mallar och principdokument	den 20 december 2...	Lars Nyström	4 objekt	 Delad	
 E. Inventering av högskolepedagogisk meritering	den 20 december 2...	Lars Nyström	2 objekt	 Delad	
 F. Statistisk kurser och studenter	den 20 december 2...	Lars Nyström	2 objekt	 Delad	
 Självreflektion Institutionen för historiska studier 2022.pdf	den 20 december 2...	Lars Nyström	181 kB	 Delad	

 Namn ▾	Ändrat ▾	Ändrades av ▾	Filstorlek ▾	Delning	Aktivitet
 1. Grundnivå	den 20 december 2...	Kristian Göransson	3 objekt	 Delad	
 2. Orienteringskurser	den 20 december 2...	Kristian Göransson	4 objekt	 Delad	
 3. Avancerad nivå	den 20 december 2...	Kristian Göransson	6 objekt	 Delad	
 4. Ämnesgemensam dokumentation	den 20 december 2...	Kristian Göransson	2 objekt	 Delad	
 AKS självvärdering.pdf	den 20 december 2...	Kristian Göransson	169 kB	 Delad	

Program besöksdag 29 november

9.00 lokal J635 Besöksdagen startar

9.15-10.00 J635 Progressionsstudenter, campus

Cecilia Lagerström	AN1111 Grundkurs (A)
Evelina Larsson	AN1111 Grundkurs (A)
Maja Dworzynska	AN1333 Fördjupningskurs (C)
Ellen Tyrhandske	AN1333 Fördjupningskurs (C)
Willem Gerdau	AN1333 Fördjupningskurs (C)

10.15-11.00 J635 Studenter på avancerad nivå (J635)

Lena Larsson	AN2086 Romerska skådespel
Alessia jaconelli	AN2021 Masteruppsats
Hilda Stellingård	AN2096 Tematisk läskurs
Henrik Werthén	AN2022 Troja genom tiderna
Josefine Axelsson	AN2086 Romerska skådespel

11.15-12.00 Studenter på distans- och orienteringskurser
(zoom <https://gu-se.zoom.us/j/62909569360>)

Hampus Henriksen	AN1111 Grundkurs Halvfart distans
Gilbert Esbjörn Bergqvist Johansson	AN1111 Grundkurs Halvfart distans
Saga Herdesköld	AN1333 Fördjupningskurs, halvfart distans
Henrik Ahlqvist	AN1333 Fördjupningskurs, halvfart distans
Niklas Friberg	AN1082 Senantiken

12.10 Lunch på fakultetens lunchrestaurang

13.00-13.40 Rundvandring i lokalerna (Henrik Boman), kort visning antikmuseet (Kristian Göransson).

13.45-14.45 Antikmuseet. Möte med lärarna i ämnet

15.00-15.45 Antikmuseet. Möte med prefekt, viceprefekt och studierektor